

National Standards Project - raport 2015

METODY OPARTE NA DOWODACH W TERAPII ZABURZEŃ ZE SPEKTRUM AUTYZMU

PODSTAWA RAPORTU

- analiza 361 badań naukowych dotyczących terapii osób z ASD, opublikowanych między 2007 a 2012 r.
- wyłącznie badania poddane *peer-review* (recenzji specjalistów z danej dziedziny)
- badania z udziałem grup oraz studia przypadku

UCZESTNICY BADAŃ

- osoby w wieku **od 0 – 22 lat**
- diagnoza zaburzeń ze spektrum autyzmu:
  - ❑ autyzm
  - ❑ zespół Aspergera
  - ❑ całościowe zaburzenia rozwojowe inaczej nie zdiagnozowane PDD - NOS
- diagnoza zaburzeń sprzężonych – zaburzenie ze spektrum autyzmu oraz:
  - ❑ niepełnosprawność intelektualna różnego stopnia
  - ❑ zaburzenia rozwoju mowy
  - ❑ ADHD
  - ❑ zespoły genetyczne (np. zespół Downa, zespół kruchego chromosomu X)
  - ❑ zaburzenia psychiczne (np. depresja, zaburzenia lękowe)
  - ❑ specyficzne zaburzenia uczenia się

BADANE INTERWENCJE

- **podjęcia behawioralne, edukacyjne bądź rozwojowe**
- uwzględniano interwencje, które mogą zostać zastosowane:
  - ❑ w standardowych warunkach domowych
  - ❑ w placówkach edukacyjnych
  - ❑ w środowisku lokalnym
  - ❑ we wczesnym wspomaganie rozwoju
  - ❑ w programach ambulatoryjnych, zawodowych
- ❑ wykluczono badania, których uczestnicy mieli poza diagnozą ASD dodatkową diagnozę medyczną (np. nowotwór, choroby serca)
- ❑ wykluczono interwencje, które nie były skierowane bezpośrednio na osobę z ASD (a np. na rodziców, opiekunów, nauczycieli, specjalistów)
- wykluczono interwencje, w których stosowano jedynie:
  - ❑ leki
  - ❑ medycynę niekonwencjonalną
  - ❑ suplementy diety

BADANE INTERWENCJE

Podział badanych interwencji na trzy kategorie:

- **USTANOWIONE** – interwencje o potwierdzonej naukowo efektywności, istnieją silne i liczne dowody na ich skuteczność
- **OBIECUJĄCE** – istnieją dowody, iż interwencje przynoszą pozytywne efekty, jednak badań jest zbyt mało
- **NIEUSTANOWIONE** – bardzo nieliczne lub brak dowodów na skuteczność interwencji, badania przynoszą niejednoznaczne rezultaty (jedne pokazują pozytywne efekty, inne brak efektów, jeszcze inne dowodzą szkodliwości interwencji)

INTERWENCJE USTANOWIONE

- **Interwencje behawioralne** (*Behavioral Interventions*)
- **Interwencje poznawczo-behawioralne** (*Cognitive Behavioral Intervention Package*)
- **Kompleksowa interwencja behawioralna dla małych dzieci / Wczesna intensywna terapia behawioralna** (*Comprehensive Behavioral Treatment for Young Children*)
- **Trening językowy: produkcja** / Trening funkcjonalnego użycia języka mówionego (*Language Training: Production*)
- **Modelowanie** – „na żywo” oraz videomodelowanie (*Modeling*)
- **Strategie uczenia w naturalnym środowisku** (*Natural Teaching Strategies*)
- **Trening rodziców** (*Parent Training*)
- **Trening rówieśników** (*Peer Training Package*)
- **Trening Umiejętności Kluczowych** (*Pivotal Response Training*)
- **Plany** (*Schedules*)
- **Skrypty / Scenariusze** (*Scripting*)
- **Trening samodzielności i samokontroli** (*Self-management*)
- **Trening umiejętności społecznych** (*Social Skills Package*)
- **Interwencje oparte na historyjkach** / Historyjki społeczne (*Story-based Intervention*)

INTERWENCJE OBIECUJĄCE

- **Narzędzia wspomagającej i alternatywnej komunikacji** (*Augmentative and Alternative Communication Devices*)
- **Podejścia rozwojowe oparte na relacji** (m.in. RDI, ESDM) (*Developmental Relationship-based Treatment*)
- **Ćwiczenia / Wyśitek fizyczny** (*Exercise*)
- **Terapia ekspozycyjna / Trening odwrażliwiania / Desensytyzacja** (*Exposure Package*)
- **Trening komunikacji funkcjonalnej** (*Functional Communication Training*)
- **Interwencje oparte na imitacji** (*Imitation-based Intervention*)
- **Trening inicjowania** (*Initiation Training*)
- **Trening językowy: produkcja i rozumienie** (*Language Training: Production & Understanding*)
- **Terapie masażem / Stymulacja czucia głębokiego** (*Massage Therapy*)
- **Pakiety wielokomponentowe** (*Multi-component Package*)
- **Muzykoterapia** (*Music Therapy*)
- **PECS** (*Picture Exchange Communication System*)
- **Pakiet redukcyjny** / Redukowanie zachowań trudnych bez jednoczesnego nauczania alternatywnych zachowań pożądanych (*Reductive Package*)
- **Nauczanie znaków** / Język migowy (*Sign Instruction*)
- **Interwencje nakierowane na komunikację społeczną** (*Social Communication Intervention*)
- **Uczenie ustrukturyzowane** / TEACCH (*Structured Teaching*)
- **Interwencje oparte na technologii** (m.in. programy, gry komputerowe) (*Technology-based Intervention*)
- **Trening teorii umysłu** (*Theory of Mind Training*)

INTERWENCJE NIEUSTANOWIONE

- **Terapie z udziałem zwierząt** (*Animal-assisted Therapy*)
- **Treningi słuchowe** (*Auditory Integration Training*)
- **Mapowanie konceptów / Mapy myśli** (*Concept Mapping*)
- **Floortime / DIR** (*DIR/Floor Time*)
- **Ułatwiona komunikacja** (*Facilitated Communication*)
- **Dieta bezglutenowa / bezmleczna** (*Gluten-free/Casein-free diet*)
- **Interwencje bazujące na ruchu** (np. choreoterapia, metoda Dennisona) (*Movement-based Intervention*)
- **Interwencje oparte o dramę** (*SENSE Theatre Intervention*)
- **Pakiety interwencji sensorycznych / Integracja sensoryczna** (*Sensory Intervention Package*)
- **Terapia szokami elektrycznymi** (*Shock Therapy*)
- **Spółeczno-behawioralne strategie uczenia** (*Social Behavioral Learning Strategy*)
- **Interwencje społeczno-poznawcze** (*Social Cognition Intervention*)
- **Program „Social Thinking”** (*Social Thinking Intervention*)